

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, 28 września 2006 r.

V kadencja
Prezes Rady Ministrów
DMPiA– 140 – 38(2)/06

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję **stanowisko Rady Ministrów** w sprawie poselskiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy o pomocy społecznej (druk nr 810).

Jednocześnie informuję, że do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych upoważniony został Minister Pracy i Polityki Społecznej.

(-) Jarosław Kaczyński

STANOWISKO RZĄDU

wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej (druk nr 810)

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej (druk nr 810) nowelizuje art. 152 ust. 1 i 3 i art. 154 ust. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1487 i Nr 180, poz. 1493 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1043). Zmiany polegają na wydłużeniu terminu realizacji programów naprawczych przez domy pomocy społecznej i placówki opiekuńczo-wychowawcze, które nie osiągnęły obowiązującego standardu, do końca 2009 roku.

Projektodawcy wskazują, iż od 1990 roku w domach pomocy społecznej dokonano się wiele pozytywnych zmian, zarówno dzięki opracowaniu i sukcesywnej realizacji programów naprawczych, jak i znaczącemu wsparciu finansowemu ze strony państwa. Większość placówek osiągnęła wysoki, choć ciągle odbiegający od standardowego, poziom w zakresie świadczonych usług, kwalifikacji pracowników, jak i bazy lokalowej.

Analogiczna sytuacja istnieje w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, które też do końca bieżącego roku muszą zrealizować programy naprawcze. Programy naprawcze w wielu placówkach zostały już zrealizowane, ale duża liczba domów dziecka nie zdołała się uporać z tym problemem, głównie z powodu braku bazy lokalowej i środków finansowych na realizację programów.

Z powyższych względów projektodawcy wyrażają przekonanie, że obecny termin na osiągnięcie standardów (31 grudnia 2006 r.) jest nierealny. Niepodjęcie dodatkowych rozwiązań w zakresie standaryzacji może doprowadzić do zaprzepaszczenia dotychczasowych osiągnięć w wielu placówkach na obszarze całego kraju. W takiej sytuacji osoby wymagające pomocy w formie kompleksowych usług, świadczonych przez domy pomocy społecznej, zostaną jej pozbawione i jedyną ofertą dla nich będzie pomoc środowiskowa. Część domów i placówek będzie musiała zostać zamknięta, co niekorzystnie wpłynie na rynek pracy.

Biorąc powyższe pod uwagę Rząd podziela opinię co do konieczności dokonania zmian w powyższych przepisach, jednak w nieco inny sposób, niż wskazany w projekcie poselskim. Projekt ten bowiem zmienia jedynie datę ostateczną osiągnięcia standardów, nie wprowadzając jednocześnie mechanizmów, które miałyby zmobilizować powiaty do wdrażania i realizacji standardów.

W obecnym stanie prawnym rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nim skierowanych osób, należy do zadań własnych samorządu powiatowego (art. 19 pkt 10). Artykuł 55 ust.1 ustawy o pomocy społecznej wskazuje, że dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze,

wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

Prace nad standardami w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej rozpoczęły się w 1992 roku przy udziale specjalistów z terenu kraju, w tym również dyrektorów domów pomocy społecznej. Efektem tych prac był wypracowany wspólnie przepis ustawy zobowiązujący wszystkie podmioty organizujące i prowadzące domy pomocy społecznej do funkcjonowania na poziomie wymaganego standardu oraz wyznaczony zakres i poziom usług jakie będą obowiązywać. Określono dziesięcioletni okres dochodzenia do osiągnięcia standardów, opracowane i realizowane zostały programy naprawcze.

Standardy określają wymogi minimalne w zakresie warunków bytowych jakie musi spełniać obiekt oraz zakres i sposób sprawowanej opieki oparty o indywidualny plan wspierania dla każdego mieszkańca, uwzględniający w szczególności prawa podmiotowe jednostki, takie jak godne traktowanie, zapewnienie wolności osobistej i bezpieczeństwa oraz poczucie intymności – na miarę możliwości psychofizycznych mieszkańca.

Propozycje regulacji ustawowych, które zostały zaproponowane w projekcie poselskim sprowadzają się do ochrony samorządów odpowiedzialnych za jakość usług w prowadzonych przez nie placówkach, narażając odbiorców świadczeń na substandardowy poziom usług. Od początku wdrażania standardów w domach wiadomo było, że niewielka część domów usytuowana jest w obiektach nie nadających się do pełnienia funkcji placówek świadczących całodobową opiekę – w obiektach pochłaniających znaczne środki w trakcie eksploatacji oraz nie dających minimalnego komfortu zamieszkania poprzez nadmierne zagęszczenie w pokojach mieszkalnych, utrudniony dostęp do pomieszczeń sanitarnych, brak windy czy instalacji przeciwpożarowej. Pomimo takiej wiedzy nie podjęto wówczas właściwych decyzji, na przykład o zmianie lokalizacji domu czy dobudowie nowej części do istniejącego obiektu.

Wprawdzie działania naprawcze nie są jeszcze zakończone, gdyż okres dochodzenia do osiągnięcia standardu kończy się w grudniu bieżącego roku, już dzisiaj wiadomo, że zdecydowana większość domów osiągnie wymagany standard. Wprowadzenie obecnie zmiany przepisów ustawowych w zaproponowanym w projekcie poselskim kształcie jest demotywuujące do skutecznego działania i nie daje gwarancji, że samorządy, które przez okres 10 lat nie wprowadziły standardów w swoich domach, uczynią to w nowym okresie dochodzenia do osiągnięcia standardu.

Ponieważ proces dochodzenia do wymaganego standardu świadczonych usług jest na ukończeniu, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w grudniu ubiegłego roku zwróciło się do urzędów wojewódzkich o przekazanie informacji na jakim etapie prac są domy na ich terenie i jaka liczba domów ma niewielkie szanse na osiągnięcie standardu do końca roku. Z uzyskanych danych wynika, że około 15% ogólnej liczby prowadzonych przez samorządy powiatowe domów pomocy społecznej ma niewielkie szanse na dojście do wymaganego standardu świadczonych usług i uzyskanie stałego zezwolenia na prowadzenie domu.

Biorąc pod uwagę, że na terenie kraju funkcjonuje 795 domów pomocy społecznej, w tym w części z nich znajdują się wolne miejsca (około 2 tysiące wolnych miejsc w skali kraju) to zakładając w 2007 roku proces likwidacji domów, które nie osiągnęły standardów istnieje możliwość przeniesienia mieszkańców po uzyskaniu ich zgody do domów, które ten standard osiągnęły.

Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym

placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, należy do zadań własnych powiatów (art. 19 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej).

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Zaspokojenie potrzeb dziecka placówka opiekuńczo-wychowawcza realizuje co najmniej na poziomie obowiązującego standardu opieki i wychowania (art. 80 ust. 3 i 5).

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w ramach dochodzenia do standardów mogą przekształcać się w placówki wielofunkcyjne łączące różne typy placówek (art. 80 ust. 10).

Zgodnie z art. 154 ust. 7 placówki opiekuńczo-wychowawcze, które nie osiągają wymaganego standardu, są obowiązane do opracowania i realizacji programu naprawczego do końca 2006 r.

Automatyczne wydłużenie o kolejne trzy lata terminu dochodzenia do standardów nie będzie mobilizujące dla organów prowadzących placówki. Warunki, jakie panują w około 50% placówek opiekuńczo – wychowawczych (są to te placówki, które nie osiągnęły standardów) nie wpływają korzystnie na proces wychowania dzieci tam przebywających.

W chwili obecnej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej toczą się prace nad nowelizacją ustawy o pomocy społecznej. W dniu 21 sierpnia b.r. projekt został przedstawiony do uzgodnień międzyresortowych.

Przewiduje się, iż zezwolenia warunkowe na prowadzenie domu pomocy społecznej zachowają moc nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2009 r. Od dnia 1 stycznia 2008 r. organ gminy nie będzie mógł jednak kierować osób do domu pomocy społecznej prowadzonego na podstawie zezwolenia warunkowego. Przewidziano również, że opłata za pobyt w domu pomocy społecznej prowadzonym na podstawie zezwolenia warunkowego po dniu 31 grudnia 2006 r. nie może ulec podwyższeniu aż do miesiąca, w którym zostanie wydane stałe zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej.

W zakresie placówek opiekuńczo-wychowawczych nastąpi przedłużenie okresu dojścia do standardów. Do końca 2007 r. będą musiały zostać opracowane programy naprawcze dla placówek. Projekt przewiduje wprowadzenie zezwoleń na prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Podmiotowi prowadzącemu całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą, który nie osiągnął obowiązującego standardu, wojewoda wyda zezwolenie warunkowe na czas realizacji programu naprawczego.

Takie rozwiązania zmobilizują powiaty do realizacji programów naprawczych i zabezpieczą jednocześnie przed szybką likwidacją te domy i placówki, które są w trakcie realizacji programów i które mają szansę na osiągnięcie standardów w niedługim czasie.

W związku z powyższym Rząd zwraca się do Komisji Polityki Społecznej Sejmu o powstrzymanie się przed przedłożeniem projektu do czasu przedłożenia Sejmowi projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej.